

Yttrande

2026-04-28

Diarienummer: KS-2026/00168

Mottagare

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.s.remissvar@regeringskansliet.se

U2026/00068

Halmstads kommuns yttrande över Utbildningsdepartementets betänkande Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap SOU 2026:4

Halmstads kommun ser positivt på betänkandets inriktning att stärka rektors kärnuppdrag och skapa bättre förutsättningar för ett hållbart pedagogiskt ledarskap samt att rektors pedagogiska ledarskap uppmärksammas och förstärks i författningar. Rektor har en viktig funktion i styrkedjan och behöver goda förutsättningar för att kunna ta sitt ansvar för likvärdighet och kvalitet.

Utredningen har beskrivit och analyserat nuvarande och tidigare bestämmelser grundligt kring rektors uppdrag och arbete. Eftersom förskolans och fritidshemmets ledarskap under en lång tid varit näst intill oreglerad är det utelämnat i utredningen. Även då reglering finns har exempelvis rektors ansvar enligt förskolans läroplan utelämnats. Det gör att analysen främst utgår från förutsättningarna i grund- och gymnasieskolan. Även det specifika i ledarskapet för de anpassade skolformerna är osynligt. Därmed problematiseras exempelvis inte rektors ledarskap i de utbildningsformer där många medarbetare inte har en akademisk examen och vad det spelar roll för ledarskapet. Med ett bredare perspektiv kanske utredningen kommit till något annorlunda slutsatser.

Övergripande synpunkter

Förslagen innebär:

- ett tydligare och mer lagstadgat ansvar för huvudmannen att säkerställa att rektorer har rimliga förutsättningar att utöva sitt pedagogiska ledarskap
- att frågor om organisation, stöd, resurser, administrativ avlastning och uppföljning får ökad betydelse i nämndens ansvar
- att rektors uppdrag tydligare renodlas mot pedagogiskt ledarskap, kvalitetsutveckling och ledning av undervisningen
- att uppgifter som inte kräver rektorskompetens i större utsträckning behöver hanteras av stödfunktioner

Synpunkter på förslagen:

- Det är lämpligt att införa en definition av det pedagogiska ledarskapet med den föreslagna lydelsen i skollagen. En sådan definition kan i olika sammanhang användas för att tolka och förstå rektors uppdrag att ansvara för utbildningen i en förskole- eller skolenhet. Därför tillstyrks förslaget.
- Förslaget om reglering av omfattningen av rektors ansvarsområden är val avvägt. Av utredningen framgår tydliga exempel vad som avses och inte avses. Dessa exempel bör finnas med i den fortsatta beredningen. Den föreslagna regleringen ger möjlighet till lokalt anpassade

lösningar inom ramen för att rektor ska kunna utöva det pedagogiska ledarskapet, därför tillstyrks förslaget.

- Likaså tillstyrks förslaget om att reglera huvudmannens ansvar för att ge förutsättningar till rektor att kunna utöva det pedagogiska ledarskapet och att det särskilt ligger på skolchefs uppdrag.
- En huvudman ska kunna göra strategiska val och principiella ställningstaganden kring rektors stöd. Ska skolchef ha det ansvaret bör den också ha inflytande över hur stödet tillgodoses. Eftersom huvudmannen har det övergripande ansvaret för utbildningens likvärdighet och kvalitet kan den därför behöva styra resurser på ett visst sätt exempelvis att stärka förskollärary- eller lärartätheten. Därför kan det vara ett hinder att rektor ensidigt ska kunna använda tilldelade medel för att inrätta biträdande rektorsfunktioner. Därmed avstyrks förslaget att rektor utifrån att ansvara för den inre organisationen ha fullt mandat att inrätta biträdande rektorstjänster.
- Förslaget om att begränsa rektors rätt att delegera sitt pedagogiska ledarskap i sin helhet uppfattas till viss del som överflödigt utifrån syftet med reformerna. Det avstyrks att enbart rektor kan fatta beslut om inrättande av biträdande rektorsfunktioner men det pedagogiska ledarskapet ska ligga hos rektor.
- Staten bör stödja huvudmän på olika sätt att underlätta rektors pedagogiska ledarskap och att rekrytera och behålla rektorer. Förslaget tillstyrks.
- Utredningen föreslår incitament för meriteringsnivåer för rektorer som vill gå vidare i sin utveckling. Det kan motivera skickliga rektorer att stanna kvar i yrket och utifrån ett gott pedagogisk ledarskap användas för skolor med stora utvecklings- och förbättringsbehov.
- Utredningen beskriver hur staten genom olika reformer professionaliserat förskollärary- och läraryrket samt förlängt utbildningen för dessa i olika omgångar. Motsvarande har inte skett med rektorstjänsterna. Det är rimligt att det ska ställas krav på en akademisk examen för rektor. Likaså att rektor, genom att ha en förskollärary- eller lärarexamen ska kunna utöva sitt pedagogiska ledarskap utifrån en erfarenhet av att bedriva undervisning. Det är likaså lämpligt att sådana skärpta bestämmelser enbart ska gälla nya rektorer, så som utredningen föreslår. Därmed tillstyrks förslaget.
- Förslaget att rektor ska vara godkänd i rektorsutbildningen tillstyrks, likaså att det genomförs en särskild befattningsutbildning för biträdande rektorer. Detta då skolledare, som vanligtvis har lärarbakgrund, ofta saknar särskild kompetens om att leda multiprofessionella team med de olika specialistkompetenser som ingår i ett elevhälsoteam.
- Utredningen problematiserar kring små huvudmän där rektorer tillika är skolchefer och kommer fram till slutsatsen att det inte ska vara möjligt att samma person ska kunna inneha båda befattningarna. I Halmstad har 15 av 26 fristående förskolor skolchefer som tillika är rektorer. Någon av dessa är dessutom huvudman. Samtliga förskolor har 40 eller färre barn inskrivna.
Den nya bestämmelsen om offentlighet i fristående förskolor och skolor har särskilda regler för mindre enheter. Det kan finnas skäl till att ha bestämmelser om att skolchef inte samtidigt kan vara rektor men att även här ha undantag för små enheter/huvudmän. Därför avstyrks förslaget så som det är utformat i utredningen. Däremot tillstyrks förslaget att det ska finnas en befattningsutbildning för skolchefer.
- Förskolan och skolan står inför att genomföra flera omfattande reformer som beslutats eller ska beslutas av riksdagen inom en snar framtid. Utredningen gör bedömningen att staten bör ta ansvar för att skolväsendet tillförs tillräckliga resurser och för att resurser används till avsett ändamål. Den bedömningen delar Halmstads kommun.

Sammantaget ser Halmstads kommun behov av reformer som både stärker rektors pedagogiska kärnuppdrag och tydliggör huvudmannens ansvar för långsiktiga, hållbara chefs- och ledningsstrukturer.

För Halmstads kommun

Stefan Pålsson, kommunstyrelsens ordförande

Mattias Rossköld, kommundirektör